

15.

64.

29 276.

DE SENTENTIA
NOVELLAE CONSTITVT. I

ILLVSTRIS I. CTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE

D. IOH. THEOPHILO SEGERO

EIVSDEM ORDINIS ET SVPREMAE IN PROVINCIA

CVRIAE ASSESSORE ATQVE ANTECESSORE

A. D. III. OCTOBRIS AN. MDCCCLXXVII

DISPVTABIT

CHRISTOPHORVS FRIDERICVS CREVTZER

LVBENA LVSATVS

LIPSIÆ

EX OFFICINA LOEPERIA

29 #

510

40

DE SENTENTIA

NOVELLAE CONSTITUTI

DE RE IUDICIA

DE RE IUDICIA

DE RE IUDICIA

DE RE IUDICIA

DE RE IUDICIA

DE RE IUDICIA

Mulier, cuius omnia bona partim dotis, partim paraphernalium nomine maritus acceperat, triduum huic superstes matrem testamento heredem scribit, damnatam dare trecentos Lucio Titio. Ea hereditas ante, quam adiretur, Sempronio cessa est, qui, cum inter ea temporis bona a defunctae marito relicta aeri alieno expungendo non sufficere visa essent, die omnibus creditoribus eius condicto nomen profiteri suum et petere eam hereditatem omittit. Itaque metuens legati amissionem Lucius Titius trecentos, quos ipsi mulier testamento dederat, repetit e mariti bonis, caussatus propter ea, quod heres voluntati defunctae non obtemperet, concedendam sibi

A 2

esse

IV

esse petitionem illius loco. Quaerebatur, vtrum nouella constitutio I. Iustiniani imperatoris legatario prodesse deberet, an qua alia actione vti posset in mariti mulieris legantis bona? Nemo dubitat, quin iure ciuili omne ius, quod testator habuit, legatorum et fidei commissorum caussa tacite pignori obligetur. Eo igitur iure constat legatario adita hereditate aduersus possessores rerum hereditariarum actionem hypothecariam dari. Sed species proposita obuenerat in Electorali Saxonia, vbi lex iudiciaria ad tit. xxxxv. §. I. ius taciti pignoris abrogauit, nec edictum d. xxiv. Sept. an. cirocccxxxiv. promulgatum legatis illud et fideicommissis restituit. Erant vero, qui dicerent, nouellam constitutionem I. huc pertinere. Vtique enim ab herede destitui testamentum, ex quo non petatur hereditas intra tempus edictali citatione mortuae mulieris mariti creditoribus constitutum, nec legatarium expectare posse, donec heres a iudice sit admonitus atque annus ab ea admonitione elapsus, si interea dies actionis exeat, etiamsi spes in integrum restitutionis supersit: quippe quod remedium extraordinarium negligentibus interdum subueniat, negligentiae autem necessitatem imponat nemini. Alii subsistebant, dicentes, si non adita videatur hereditas, nec se defunctae mater, quae cesserat, nec cessionarius pro herede gessisset, nullam excitatae legis nouellae, vtpote quae de destitutis testamentis nihil noui sanxisset, in ea specie vim fore; sin aditio cedentis vel cessionarii aut alterutrius pro herede gestio probetur, posse legatarium actione ex testamento aduersus heredem vti, neque exceptionem deficientium bonorum hereditariorum profuturam esse heredi, qui bona testatricis vindicare neglexerit. Igitur ne
hoc

hoc quidem casu nouellae constitutioni fieri locum, nisi doceat legatarius actionem contra heredem ob huius inopiam fore inanem. Hac conditione adscripta, cum et aliae rationes accederent, quas non attinet in praesenti enumerare, legatarius proximo mense Iunii apud Ordinem nostrum obtinuit, vt inter creditores mariti de bonis ab vxore illatis trecenti, quos illa legauerat, ipsi ex sententia nostra tribuerentur.

A quo tempore me valde sollicitum habuit ista nouella constitutio prima, de cuius vero sensu inter eruditissimos interpretes nondum conuenit. Neque enim tam incuriosus sum, vt sententias facta que rarioris exempli facile obliuiscar, atque opportunitate altius penetrandi in difficiliores legum quarundam sensus intima que iuris prudentiae adyta non vtar. Quod qui faciunt, magis sibi, quam reipublicae ac litteris natos existumo, et ab hoc sorte hominum genere profecta esse videtur quorundam opinio, forensium rerum tractatione, qua ego quidem nihil ad augendam atque emendam scientiam nostram fructuosius iudico, non acui iure consultorum ingenia, sed obtundi. Nouissime constitutionem nouellam I. tractauit CAROLVS FRIDERICVS ZEPERNICK, V. C. duabus dissertationibus *de testamenti destituti viribus* doctissime atque elegantissime scriptis, in quibus non modo omnem testamenti destituti historiam scitissime enarrauit, sed plerosque etiam eius legis interpretes ante se, vt sunt in eo plurimae litterae cum accurata iuris ciuilibus cognitione coniunctae, diuersos que virorum doctorum de illius vero sensu et vsu hodierno sententias opportune recensuit. Verum vt longum iter ingrediamur

mur, quod vel memoraturis tot varias aliorum opinio-
nes, nedum eas partim confutaturis, conficiendum fo-
ret, haud patitur huius temporis ratio. Itaque nuda
oratione, absque omni litterarum ornatu, nostram de
Iustiniani in ea lege, nouella consilio sensu que mentem
aperiemus, qua intellecta nemini dubium erit, quin dica-
mus et contendamus, hodieque ex ea constitutione actio-
nem dari oportere.

Nempe quae primaria controuersia est, vtrum de te-
stamentis vere destitutis, ex quibus nemo heres esse vel
possit vel velit, an de poenis modo volentium legatarios
et fideicommissarios defuncti liberalitate fraudare, atque
omnia bona a testatore relicta aut certe maiorem eorum,
quam ex testamento liceat, partem cupientium sibi habe-
re, in ista Iustiniani lege agatur, de ea quidem sic statuo,
vt de testamentis vere destitutis nihil constitutioni ines-
se, caeterum vnā solam speciem proponi existimem, in
qua scriptus heres ob voluntatem defuncti non adim-
pletam ab hereditate repelli in eius que locum a nomina-
tis in lege personis succedi possit, scilicet cum adiit scri-
ptus hereditatem, certe intra annum deliberationis non
repudiauit, aut etiam pro herede se gessit, nec praefuit,
quanquam ex iudiciali decreto admonitus, a testatore
ipsi imposita. Nam constat, *l. XXII. §. XIV. C. de iure
deliberandi* tempus deliberandi de adeunda vel repudian-
da hereditate non impetrari plus quam annale, quo cla-
pso heres, qui non repudiauit, hereditatem adiisse fingi-
tur. Siue igitur vere adierit siue adiisse fingatur aut pro
herede se gesserit, quibus ex testamento aliquid ab eo
praestari debet, illi eum, vt voluntati defuncti obtempe-
ret, conuenire et vt ex decreto iudicis moneatur, obti-
nere

nere possunt. Quod si intra annum post aditionem, (haec enim expressa legis verba sunt cap. IV; initium autem anno datum admonitio ex iudiciali decreto:) igitur si intra hunc annum heres legata, fideicommissa, mortis causa donata, quorum dies venit, non soluerit, auferatur ipsi tota hereditas, sola parte legitima, quam iuris civilis necessitate a testatore consecutus sit, atque huius etiam nouellae legis auctoritate retineat, excepta, et primum substituto sit ad eundem potestas, aut si substitutus ipsi nemo sit, qui adire possit et velit, ius accrescendi in coheredibus, qui adierint, neque tamen aliter, nisi cum onere, restituitur: deinde, coherede deficiente vel hoc lucrum non affectante, fideicommissarius per vniuersitatem siue vnus siue ex pluribus maiorem partem habens: hoc etiam nolente legatarii et fideicommissarii, quibus res singulares relictae sunt, ita quidem, vt qui magis honoratus est, alteri praeferatur: post hos serui in testamento manumissi secundum ordinem nominationis et scripturae: his quoque nolentibus heredes ab intestato non scripti, ratione edicti successorii habita, attamen ex consilio legis, *vt, quae disposita sunt a morientibus, impleantur*, excluso eo, quem testator iure exheredauit: et hi quidem omnes, praestita prius cautione vltimam testatoris voluntatem, cui lex non obstat, impletum iri, praeter ea plures aequalis fortunae, id est, aequae honorati fideicommissarii vel legatarii, pariter que plures non scripti heredes eiusdem gradus ab intestato, nisi quis eorum nolit, coniunctim: denique, his omnibus omittentibus, e quibus etiam coheredes et fideicommissarii et legatarii hereditatem vel partem hereditatis commissam indigno que ob iussa testatoris non facta heredi auferendam vindicare non magis, ac sub-

substitutū, coguntur, extraneus quilibet simili cum cautione, actum iri, quod testator legitime voluit: tandem cum nemo praeferrī cupit, etiam fiscus, immunis quidem ille ab ea satisfactione ex generali dispositione l. i. §. 18. P. *ut legatorum vel fideicommissorum seruandorum causa caueatur*, sed oneri a testatore imposito perinde obnoxius, ad successionem in locum eius heredis, qui intra annum post aditionem admonitionem que iudicis relicta a testatore non praestitit, admittuntur sic fere, vti ex antiquis legibus, quarum auctoritate vtitur imperator ad noui iuris rationem tradendam et commendandam, quibus libertatum seruandarum causa bona addicebantur, aditionis aut pro herede gestionis ius habuerunt, et tanquam heredes omnia gerere potuerunt siue conuenti, siue conuenientes. *Nov. L. cap. I. §. IV. const. XV. C. de testam. manum.* Sic Iustinianus rationem inuenit, vt morientium voluntates ab iis, qui adeundo hereditatem vel pro heredibus gerendo se obstrinxissent, eo magis adimplerentur. Nam hoc vnum et solum fuit huius nouae legis consilium, tanto que opportunior et magis necessaria visa haec constitutio, quanto clarius intelligebat Imperator et praeuidebat, cum cap. eiusdem legis II. etiam Falcidiaē detractionem prohibendi testatoribus ius fieret, fore multos in legatis et fideicommissis soluendis tardiores morosiores que, multos que adituros esse hereditatem, non vt voluntati legis obtemperent, sed vt de die in diem differentes legatorum solutionem, cauissando, bona hereditaria non sufficere, haec tandem ipsa bona ante, quam legatariis, fideicommissariis, mortis causa donatariis satis fiat, disperdant. Itaque cap. IV. prospectum est, *ne tempus fiat longum in talibus quaestionibus*, sed vt eius

eiusce modi lites cum herede super relictis a testatore post aditionem hereditatis aut pro herede gestionem intra annum ab admonitione ex iudiciali decreto inchoandum finiantur. Quae sane, si in ea nouella lege de testamento desituito ageretur, disponi non potuissent. Et quomodo caetera legis verba cum ista aduersariorum opinione concilies? Saepissime *auferendi* verbum adhibitum, quo nunquam veteres de hereditate repudiata vtuntur. Deinde sub finem capituli I. criminationibus nouae legis ita obuiam itur: *nullus hanc legem duram habeat, tanquam RELICTIS PRIVATVS, sed considerans, quia omnibus hominibus terminus vitae est mors, et non solum ab aliis ipse se percipere contempletur, sed cogitet, quia et ipse aliis moriens imperabit et si non huius legis mereatur auxilium, nihil horum, quae omni studio disposuerat, ad effectum perducet.* Integra verba exscripsimus, vtpote quibus legis causam et rationem omnem, nisi nos omnia fallunt, ipse Imperator perspicue profitetur. Quis vero se relictis priuatum dicat, qui hereditatem vltro repudiauit aut quocunque titulo, cum onere tamen, a testatore relicta capere noluit? Nam etiam in legatario et fideicommissario et mortis causa donatario, a quo dari aliquid aut fieri testator voluit, nisi legitimae eius voluntati obtemperent, eadem poena statuitur: *eodem ordine in occasione ablatarum rerum seruando, et inchoante quidem a substitutis legatariis, terminante vero in fisco.* Sed vt prohibitionem Falcidiaae detrahendae Iustinianus permetteret, procul dubio ideo factum est, quod minorem eo tempore ad rem publicam vtilitatem afferre, quam olim, lex Falcidia videbatur, non amplius vicesima testamentariorum hereditatum, e quibus solis illa primum obuenerat, in fiscum Principis in-

ferenda, adeo que parum curantibus imperatoribus, utrum adiret heres, an repudiaret, nedum ullam testamento sic destituto vim, nisi clausula, quam vocant, codicillaris inesset, vlla, quam sciam, lege facientibus. Quae vero interpretes quosdam doctissimos in transuersum egerunt, verba: *si non adeant hereditatem, si nullus horum, quorum testamentum mentionem fecit, voluit adire* et quae reliqua eius generis cap. i. nostrae legis vsurpantur, omnia et singula non ad heredem bonis hereditariis priuandum, sed ad substitutos, coheredes, legatarios, fideicommissarios pertinent, in quibus, vt praeclare CUIACIUS *expos. eius nouellae* demonstrat, ea poena locum non habet. Denique quod cap. ii. scribitur: *si testator expressim designauerit, non velle heredem retinere Falcidiam, necessarium esse, testatoris valere sententiam — aut si heres parere noluerit, eum quidem recedere (ἀναξωγεναι) ab huiusmodi institutione, locum vero fieri substitutis, et coheredibus et fideicommissariis et legatariis et seruis, et iis, qui ab intestato sunt, et aliis secundum prius a nobis inuentam in talibus viam, quis, ratione prioris dispositionis habita, ad quam haec breuiuscula ἐνοῦς refertur, non opido sic intelligat, vt recedere ab institutione Imperatori nihil aliud sit, nisi de hereditate iure institutionis adita iterum discedere vel de hereditariis bonis depelli. Igitur plana sunt omnia, nec licet, si quid video, dubitare, de testamentis destitutis non sensisse Iustinianum, cum nouellam legem i. composuit. Cur vero ea lege vt non possint, quibus quid ab herede aut legatario praestandum reliquit testator, et quidni iudices possint et debeant secundum eam decernere ac refractarium vel morosum heredem, legatarium, fideicommissarium, mortis causa do-*

donatarium ex eo decreto admonere, denique rite admonitum post annum iubere ab hereditate recedere, ego quidem non video. Valeat vulgata pragmaticorum regula: quod non abrogatum est, cur stare prohibeatur. Tametsi enim legatarii et fideicommissarii mortis quae causa donatarii extra Saxoniam omnino hypothecaria atque in his terris beneficio legis iudiciariae repetitae praelectionis ad tit. xxxv. §. iiii. vti possint, nusquam tamen aut huius, aut alterius ex nouella lege i. actionis electionem ipsis hodierno iure ademptam esse reperias. Illud in confesso est, Falcidiae detractionem hodieque a testatoribus prohiberi posse, sed, quae eiusdem Novellae cap. ii. de conuocatione creditorum legatariorum et fideicommissariorum ad confectionem inuentarii constituta sunt, moribus nostris non obseruari. v. BERGER. *Oec. Iur.* lib. II, tit. III. §. L. n. v.

00 A 6448

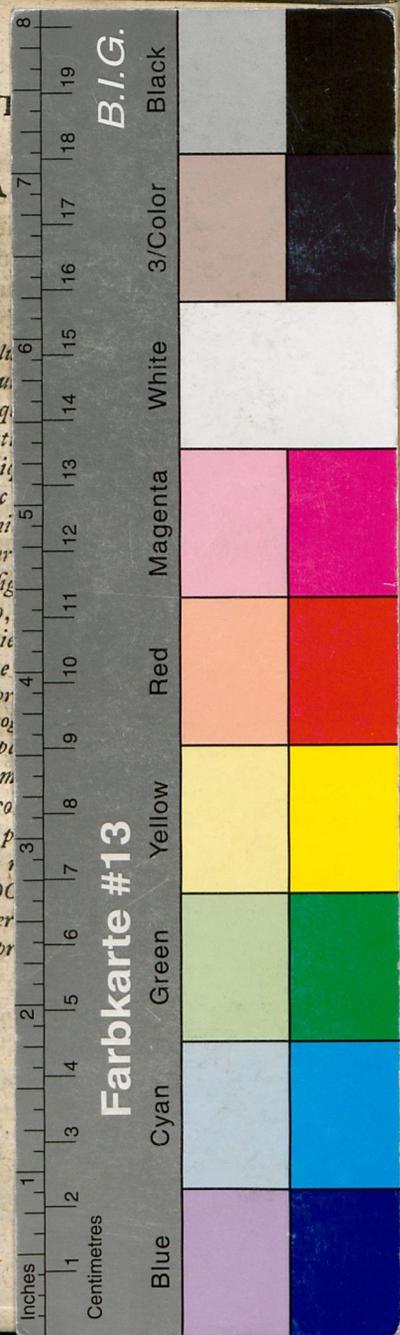
ULB Halle

3

002 928 140

04.

29 276.

DE SENTENTIA

NOVELLAE CONSTITVT. I

ILLVSTRIS I.CTORVM ORDINIS AVCTORITATE

PRAESIDE

D. IOH. THEOPHILO SEGERO

EIVSDEM ORDINIS ET SVPREMAE IN PROVINCIA

CVRIAE ASSESSORE ATQVE ANTECESSORE

A. D. III, OCTOBRIS AN. CIDIOCCLEKXVII

DISPVTABIT

CHRISTOPHORVS FRIDERICVS CREVTZER

LVBBENA LVSATVS

LIPSIÆ

EX OFFICINA LOEPERIA

29. A

